

Truus Matti

**MISTER
ORANGE**

Leopold Amsterdam
Gemeentemuseum Den Haag

Bekroond met een Zilveren Griffel 2012
en de Batchelder Award (USA)

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

*Deze publicatie is tot stand gekomen met een
stimuleringsbeurs van het Nederlands Letterenfonds.*

Derde druk 2017

Copyright © Truus Matti 2011

Omslag en illustraties Jenni Desmond / Enchanted Lion Books

Omslagontwerp Jenni Desmond

Uitgeverij Leopold, Amsterdam / www.leopold.nl

NUR 283 / ISBN 978 90 258 7309 7

**GEMEENTE
MUSEUM
DEN HAAG**

Gemeentemuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41, Den Haag

www.gemeentemuseum.nl

New York

maart 1945

Linus vliegt. Hij scheert over plassen, zweeft over stoepranden, zigzagt tussen de voetgangers door, duikt opzij voor tegenliggers. Hij is niet te stoppen, hij heeft vleugels gekregen, hoe harder hij gaat, hoe minder moeite het kost. *Het komt door mijn schoenen*, denkt Linus. Ze zitten hem als gegoten. Niet te groot meer, niet te klein, vandaag is het alsof ze speciaal voor hem zijn gemaakt.

Het is druk op Park Avenue, iemand roept hem na, *pas op waar je loopt jongeman!* Maar het klinkt luchtig, niet echt boos. Hoe zou iemand boos kunnen zijn, op een dag als vandaag? De zon heeft eindelijk door dat de lente al is begonnen. Linus rent naar het noorden, de zon in zijn rug, zodat hij hem ziet schijnen op alle gezichten die hem tegemoet komen. De regen van de laatste dagen is alleen nog achtergebleven in de plassen op straat, die het heldere licht weerkaatsen. Opeens krijgt hij zin om naar de rivier te gaan. Om het zonlicht te zien schitteren op de golven van East River.

Hij slaat rechtsaf. In de dwarsstraat kan de zon maar af en toe een paar stralen kwijt, als hij de kans krijgt tussen twee hoge gebouwen door. Linus rent verder, steekt Lexington Avenue over en even later Third, hij is al voorbij Second als hij wel móét stoppen om op adem te komen. Hij zet zijn handen op zijn knieën en blijft zo staan uithijgen, midden op de stoep. Iemand botst tegen hem op, een jongensstem roept iets wat Linus niet verstaat. Hij komt overeind om hem na te kijken. Als hij zijn hoofd weer terug wil draaien, is er iets wat zijn aandacht trekt. Iets achter een winkelruit. Linus loopt ernaartoe. In de etalage staan een paar schilderijen uitgestald, en in een hoek van het grote raam hangt een affiche,

een aankondiging ergens van, in dikke zwarte letters. Maar wat zijn blik heeft getrokken is de foto naast het affiche. Vanachter de donkere bril kijkt een bekend gezicht hem aan, alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. De glimlach in zijn ene mondhoek zie je alleen als je goed oplet. Linus lacht terug, dat gaat vanzelf. Het is zo vertrouwd om het gezicht te zien, alsof het gisteren was dat het om de hoek van de deur naar hem keek. *Linus! Kom binnen...*

Op het affiche staat een adres. *11, West 53rd Street.*

East River kan wachten. Linus draait zich om. Hij moet eerst de hele weg terug naar Park, en dan nog een flink eind naar het zuiden. Dat loopt hij zo, met schoenen als deze en de zon op zijn gezicht.

New York

september 1943

1

Toen Apke naar de oorlog ging, kreeg iedereen thuis nieuwe schoenen. Niet nieuw-nieuw, zoals de glimmende hoge legerschoenen van Apke, die naar vers leer roken en nog helemaal stijf aanvoelden, maar nieuw zoals ze het bij Linus thuis gewend waren: de oude schoenen van de een werden de nieuwe schoenen van de volgende in de rij.

Voor Linus was het hoog tijd. Om zijn tenen niet bij elke stap te voelen had hij zich aangewend om op de buitenkant van zijn voeten te lopen. Hij maakte zichzelf wijs dat het niet opviel, maar Rosie Donnelly hielp hem luidkeels uit de droom als ze de kans kreeg. *‘Hé Linus Muller, neuzen gestoten? Of moet je soms nodig?’*

‘Laat die meid toch kletsen,’ zei Liam als hij Linus’ rode kop zag. Liam had makkelijk praten; die was opgegroeid met de scherpe tong van zijn oudere zus. Hem kon ze niet meer snel raken.

‘Is Linus daar eindelijk?’ riep zijn moeder naar beneden toen hij de winkeldeur open duwde. Het was zaterdagmiddag en druk in de winkel. Zijn vader stond achter de toonbank tomaten af te wegen voor een klant. *Opschieten nou*, seinde hij met zijn ogen naar Linus. In de winkel bestond hun taal uit gebaren en blikken. *Je weet hoe je moeder is als je haar laat wachten*. Ze had natuurlijk het laatste half uur bij elke klant die binnen was gekomen hetzelfde geroepen.

Ja ja, ik ga al. Linus stak een hand op en liep door. In de ruimte achter de winkel was Simon bezig kisten op te stapelen. Linus klom met de zware boodschappentas naar boven. Vier paar jongensschoenen stonden boven aan de trap, van klein naar groot. Alleen de middelste tree was nog leeg.

‘Waar bleef je nou toch?’ Zijn moeder kwam de keuken uit met een juten zak. ‘Meteen van de winkels naar huis, had ik gezegd. Je laat Apke wachten, én de schoenmaker. Hoe moet hij alle schoenen in één middag repareren als hij ze te laat krijgt?’

‘Het was hartstikke druk overal.’ Linus trapte zijn schoenen uit en zette ze op de uitgestoken hand van zijn moeder. Voorzichtig kneep hij in zijn tenen, boog en strekte ze tot er weer gevoel in kwam.

‘Simon is anders al lang terug, en die moest verder dan jij.’ Gelukkig was ze te druk met zijn schoenen inspecteren om door te vragen. Linus was op weg naar huis bij Liam langsgegaan en samen waren ze tot bij Fifth Avenue gelopen, om te kijken of er al wat te zien was van de legerparade. Alle zijstraten waren afgezet, maar het zou nog een tijd duren voor de soldaten kwamen.

Samen met Liam had Linus over het hek gehangen, de boodschappentas tussen zijn voeten op de grond. Zonder auto’s leek de straat nog breder dan anders. Hij stelde zich voor hoe daar straks duizenden soldaten zouden marcheren, in eindeloze rijen, helemaal tot bij Washington Square Park. Soldaten die vanavond op enorme schepen naar Europa vertrokken om mee te vechten tegen Hitler. Maar eerst zouden ze vanmiddag worden toegejuicht door heel New York. Heel New York behalve Linus, die thuis moest blijven omdat zijn schoenen bij de schoenmaker waren.

Hij had de hele week gezeurd en gesmeekt of dat niet een week later kon, maar zijn moeder was onverbiddeijk. ‘Er komen nog meer parades dan me lief is,’ zei ze. Zijn moeder hield niet van oorlog. ‘Als we zondag Apke naar de trein brengen moet iedereen er piekfijn uitzien.’

Zijn moeder was klaar met haar inspectie en stopte het laatste paar schoenen in de zak.

‘Apke?’ Ze hield de zak omhoog. ‘Nieuwe zolen en hakken, de stiksels nalopen, en nieuwe veters.’

‘Albert,’ verbeterde Apke. Nu hij achttien was geworden en in het leger ging wilde hij dat ze hem bij zijn echte naam noemden, maar het lukte niemand om eraan te denken.

‘O’Leary op 75th Street. Hij wacht erop, dus haast je.’

Zonder iets te zeggen nam Apke de zak van haar over. Sinds een paar dagen droeg hij zijn uniform, en je kon aan hem zien dat hij een boodschap als deze eigenlijk te min vond voor een echte soldaat. Maar hij moest wel. Hij was de enige van de jongens met schoenen.

Linus keek hem verlangend na. De hele stad vol helden, en hij zat thuis. Als een held op sokken.

De vloer van het magazijn achter de winkel was koud aan Linus’ voeten, ook al had hij drie paar sokken over elkaar aangetrokken. Hij had een berg worteltjes geschraapt waar zijn vader een week mee vooruit kon. Elke keer als de winkelbel klingelde zette hij een stap naar achter, om te zien wie er binnenkwam. Als Apke snel was, kon hij misschien het einde van de parade nog meemaken.

Maar toen Liam om half vijf kwam vragen of Linus nog meeinging, was er nog geen spoor van Apke. Liam zei dat hij hem eerder die middag bij Werthers had zien binnengaan. Die verkocht tijdschriften en rookwaren, en het was de plek waar iedereen kwam om nieuwtjes te horen, over de buurt of over de oorlog. Apke was er natuurlijk zijn uniform gaan showen. Als hij de schoenen maar niet vergeet, dacht Linus bezorgd, terwijl hij luisterde naar Liam, die met rode wangen vertelde over rijen soldaten die echte geweren droegen en zo strak marcheerden dat je er kippenvel van kreeg. En dat hij het dreunen van de trommels had gevoeld in zijn borst, zó dichtbij had hij gestaan.